

**פרשת ויגש
תשפ"ד**

גליון 365
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמת

מ"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' זאב ב"ר משה חיים
הרה"ק רבי גרשון חנוך העניך ב"ר יעקב
הרה"ק רבי אהרן מטיטוב ב"ר צבי בן
הבעש"ט הקדוש
הרה"ק רבי אברהם אלחנן ב"ר יהודה
הרה"ק רבי יחזקאל שרגא ב"ר חיים
הרה"ק רבי צבי בן רבי ישראל בעש"ט
הרה"ק רבי ברוך מקאמינקא
הרה"ק רבי מרדכי יוסף ב"ר יעקב
רבי שבתי מראשקוב ב"ר שלמה זלמינא
רבי יוסף אלימלך מקשאנוב ב"ר משה
עזרא הסופר
נחמיה בן הכליה
הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר נפתלי שור
זכריה בן ברכיה בן עזר הנביא
מלאכני הנביא
הרה"ק רבי נתן ב"ר נפתלי הירץ מברסלב
הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלישין ב"ר
יהושע אשר מפאריסוב

אין עוד מלבדו
אין יחיד ומיוחד

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

בכל הסיפור של יוסף ואחיו מי שלא מבין את עמקות הדברים לא מבינים מה כל העניינים שעשה יוסף לאחיו אך מי שמבין יודע שכל מה שעשה להם לא היה ח"ו לכבוד עצמו אלא לכבוד שמים על מנת שיתקנו את מה שעשו במכירתו כך אם רואה אדם שאיזה צדיק עושה לו איזה עניין שעל פניו נראה שאין בו צורך ופעמים נראה כאילו הדבר ח"ו לרעתו יהיה אדם בענוה וידע שמה שעושה לו צדיק האמת הוא תיקון ואם יזכה, הקב"ה בסוף יאיר את עיניו ויבין את כל המהלך לאשורו

"וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנָי יֵשׁ לָנוּ אֵב זָקֵן וְיֵלֵד זָקְנִים קִטָּן וְאָחִיו מֵת וַיִּוְתֵר הוּא לְבָדוֹ לְאָמוֹ וְאָבִיו אֶהְיֶה" (מ"ד, כ')
תרגום אונקלוס – וְאִמְרָנָא לְרַבּוּנֵי אֵית לָנָא אָבָא סְבָא וְבֵר סִבְתִּין זְעִיר וְאָחוּהִי מֵית וְאֶתְאַר הוּא בְּלַחֲדוּדָהּ לְאִמָּה וְאָבוּהִי רַחֲמִים לָהּ

יעקב שעליו נאמר "ותלבש את יעקב בנה הקטן" (כ"ז ט"ו) וכן עליו נאמר ויותר יעקב לבדו ואחיו מת זה עשו שרשעים בחייהם קרואים מתים לבדו לשכינה הנקראת אם ובני יעקב הם היחידים שיכולים להקים שכינתא מעפרא ואתה הקב"ה אב רחמן הראה את אהבתך אליהו והצליח דרכי ושיעפי דבריהם הנשמעים שיכנסו ללב האיש והוצל אותנו מצרה זו על מנת שנוכל להמשיך את שושלת האבות המפוארת וגם אנו נייהוד קודשא בריך הוא ושכינתה ונקדש את שמך בעולם

יהודי שנמצא בצרה מה עושה מזכיר זכות אבות ניתן בס"ד לרמוז כי יהודה בגשתו אל יוסף מזכיר הוא זכות אבות שבזכותם יצליח הקב"ה בדברו אל יוסף. אונקלוס מתרגם את המילה אדני רבוני על כן כך נפרש את דברי יהודה ריבונו של עולם הרי אתה יודע שיש לנו אב זקן שזהו אברהם וקננו מובא בפיט על עקידת יצחק שאומרים בטליחות ולפני התקיעות יש לנו אב זקן המתייחס לאברהם וכן התרגום כותב סבא ורגיל האדם לקרוא לסב אביו סבא וילד זקנים זהו יצחק שכן נולד הוא לעת זקנתם של אברהם ושרה וכן עליו נאמר ויהי כי זקן יצחק (כ"ז, א') קטן זהו

"וּלְקַחְתֶּם גַּם אֶת זֶה מֵעַם פְּנֵי וְקָרְהוּ אֶסּוֹן וְהוֹרְדְתֶם אֶת שִׁיבְתֵי

בוהורדתם את שיבת"י אותיות ישבת"י היינו שבכך אתם מורידים ומחריבים את מקום שיבתה הוא בית המקדש כמו שמבקש דוד הע"ה (תהילים כ"ז, ד') "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי" ובשאין בית מקדש המכפר על המעשים הלא טובים מגיעים ל"ע למקום רע הוא השאלו וזה גם מה שאומר הנביא יחזקאל (ל"ז, כ"ו) "וְהָיְתָה מִשְׁפָּנִי עֲלֵיהֶם וְהִיטַחְתִּי לָהֶם לְאִלָּקִים וְהָמָּה יִהְיוּ לִי לְעַם" עוד נאמר כי מקד"ש עולה למניין 444 וכשסוכמים את כל הספרות הנ"ל יחד עולה למניין 12 היינו רק כשיש אחדות בין 12 השבטים המקדש קיים והקב"ה משרה את שכינתו על בני"י אבל יהודה מסיים את דבריו בדברי ניהומים "כִּי עֲבָדְךָ עָרַב אֶת הַנֶּעַר מֵעַם אָבִי לְאִמּוֹר אִם לֹא אָבִיאָנּוּ אֵלֶיךָ וְחָטַאתִי לְאָבִי כָּל הַיָּמִים" היינו שמי שיהיה עבד אמיתי לקב"ה ויתקן את הדברים הנ"ל יזכה לא רק לעולם הזה אלא גם לחיי עולם הבא

ניתן בס"ד לרמוז כי פס' זה מדבר על הסיבות לחורבן בתי המקדש הראשון והשני שכן בית מקדש ראשון נחרב בעוון ע"ז שפיכות דמים גילוי עריות ע"ז נרמז במילים מעם פני לפי שכתוב לא יהיה אלקים אחרים על פני" שפיכות דמים במילים וקרהו אסון שהוא לשון מיתה כמו שכתוב (שמות כ"א, ג') "ואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש" גילוי עריות נרמז בולקחתם גם את זה וידוע שאת קניין הקידושין למדים ג"ש קיחה קיחה משרה עפרון וזהו רמז לענייני אישות הקשורים לעריות ואילו הבית השני נחרב בעוון שנאת חנם והדבר נרמז בפס' ולקחתם גם את זה היינו שאתם יוצרים פירוד וכל אחד לוקח את עצמו בנפרד מכלל שנים עשר השבטים בחינת יחד שבטי ישראל הנרמז במילה ז"ה העולה למניין שתים עשרה מעם היינו וכך אתם נפרדים מלהיות עם אחד שכן פני היינו כל אחד פונה לכיוון שונה וע"י כך וקרהו אסון דהיינו חורבן בית מקדש הנרמז

"וּלְאָבִיו שִׁלַּח פְּזָאת עֶשְׂרֵה חֲמוּרִים נְשָׂאִים מְטוּב מִצְרַיִם וְעֶשֶׂר

וכן ניתן לשאול וכי יעקב אבינו צריך כל כך הרבה אוכל לדרך שהרי בסוף הפסוק נכתב לאביו לדרך ? אלא ניתן לתרץ בס"ד שמדובר על אביו שבשמים והדרך היא העולם הזה שמביאתו לעולם הבא ויוסף הצדיק שולח את כל האוכל הרוחני הזה לקב"ה על מנת שיזכה לחיי עולם הבא וניתן לראות לכך רמז בדברי האונקלוס שמתרגם וודין לאבוהי לארחא וידוע מה שמובא בנמרא על רבנים שהכינו וודא לדרך דהיינו צידה רוחנית לדרך הארוכה שתולין אותם לחיי עולם הבא כמו בסיפור שמובא בכתובות (סו:) על מר עוקבא שבשעת פטירתו ראה חשבון צדקותיו אשר עשה שעלה לטך שבעת אלפים דינרי זהב ואמר ארחין רחיקא וודין קלילא ופלגיננו לפלגא דנכסי לצדקה (הכנתי צידה קלה לדרך רחוקה שאני יוצא לה וחילק מחצית מנכסיו לצדקה) ועיין עוד בספר פלא יועץ ערך וודא

ונשאלת השאלה מדוע לא אומר מטוב ארץ מצרים ? וניתן לתרץ עפ"י דבריו של רש"י הקדוש "ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו ומדרש אגדה גריסין של פול" כלומר שיוסף שלח לאביו דברי תורה שכן התורה נמשלה ליין וזאת תורה שהיא על דעת המכוונים באמת שכן אין זקן אלא מי שקנה חכמה וכן הגרסים של פול רמוז על גירסא מיוחדת שכן במשנה כלאים מובא פול המצרי והחרוב אינם כלאים זה בזה (כלאים א, ב) וכן מוצאים במשנה מס' שבת פרק ט משנה ז' כי שיעור ההוצאה של זרע פול מצרי הוא שניים כי לא נהגו לזרוע ממנו הרבה כנראה שלא היתה לו חשיבות אז מדוע שלח יוסף הצדיק דווקא סוג מאכל כזה שלכאורה אין לו חשיבות ? אך יוצא מכך ששלח יוסף הצדיק לאביו דברי תורה שהגה ולמד בכל זמן שהותו במצרים בדחוקות ובמצר ואעפ"כ עסק בתורה וזהו מטוב מצרים דייקא שהרי אין טוב אלא תורה וזאת התורה אשר למדתי במצרים מתוך דחוקות ומיצר וכן נרמז במילה "כזאת" שגם מדבר על תורה ככתוב "זאת התורה אשר שם משדה"

משנת הצדיק – הרה"ק רבי ישועה בסיס זצוק"ל זי"ע – ט' טבת

חכם ישועה נולד בעיר תוניס בשנת תקל"ג 1773, למד אצל רבי משה סלום מחבר הספר "ישמח משה" על מסכת זבחים ואצל רבי יצחק טייב בעל "ערך השולחן". וכן למד אצל רבי שאול הכהן אב"ד ג'רבה את חכמת הדקדוק ובשל כך התייחס אף אליו כרבו מובהק. בתחילה רבי ישועה כיהן כדיין מן המגנין בבית דינו של הרב יצחק טייב. בשנת תר"ז נפטר הרב יצחק כהן טנגוי מאנדורה שהיה הרב הראשי וראב"ד תוניסיה, ורבי ישועה בסיס מונה לכהן תחתיו. בתפקיד זה החזיק שנים עשרה שנה, עד לפטירתו. הרב בסיס הרבין תורה במשך שנים רבות, והעמיד תלמידים חשובים שהיו מגדולי הרבנים בתוניסיה בדורו ובדור שלאחריו. נודע בשל דאגתו לצורכיהם החומריים של התלמידים ותלמידי החכמים שלמדו בישיבתו.

הרב נודע גם כבקי גדול בתורת הקבלה ובמחולל נפלאות. מעשים רבים מיוחסים אליו בקרב יהודי תוניסיה כפועל ישועות וכמבטל גזירות קשות על ידי מופתים שעשה. עשרות סיפורי-פלא סופרו אודותיו, שמהם ניתן לראות, כי ידע לעמוד בפרץ, ולהגן על היהודים מפני מתנכלים ופורעים ערבים. כן נודעה ידידות רבה שהייתה לו עם מלך תוניס "הבאיי". ברחבי תוניס נקרא בשם "מורינו הרב" סתם, או גאון עוזנו

הערצת חכמי דורו אליו הייתה רבה, ושמו יצא בתוניסיה ומחוצה לה. הרב אברהם אנקוזה מרבני מרוקו, כותב עליו: מי לנו גדול בדור הזה בכל זה האפריק חכמי ורבני תונס יע"א, ובפרט מן הפרט מעטרת ראשונו, נר ישראל, עמוד הימני, סבא דמשפטים, אשר שמעו נשמע מסוף העולם ועד סופו, כמוהו"ר ישועה בסיס הי"ו.

מדי שנה נהג לערוך סעודת הודאה לתלמידי חכמים לאחר שחלף חודש טבת אשר על פי הקבלה נפטרים בו צדיקים. נפטר בגיל 87 בטבת תר"כ 1860. רבני דורו המליצו עליו "נפטר בכתר פז", שכן נפטר בשנת "כתר" (תר"כ) בגיל "פז" (87). בשל הערצת בני דורו אליו צמו העם יומיים ברציפות, ביום פטירתו ט' טבת, ולמחרת בצום עשרה שבטת.

הרב ישועה חיבר את הספר אבני צדק ומלבד חיבורו זה כתב תשובות ופסקים רבים בהלכה, מהם נדפסו בספרים שונים, ביניהם: בספר גגוי שלום לרב שלום שמעוני ובספר מעשה בית דין

מסופר כי רבה של תוניס, רבי ישועה בסיס, נהג מידי ליל שבת לאחר סיום התפילה לעבור בדרך לביתו, בביתה של אימו, לנשק את ידיה ולאחל לה שבת שלום. אחד מלילות השבת הקור היה עז, וגשם כבד ביותר ניתך ארצה. הגאון לא ויתר והלך כמידי שבת לביתה של אימו. כשהגיע לבית לא שמע את הקולות הרגילים של סידור השולחן, והבין כי כנראה אימו נרדמה. היות וחשש שפתיחת הדלת תעיר את אימו, ולוותר על הביקור לא רצה, נשאר עומד בגשם השוטף ובקור העזו שעה ארוכה, עד ששמע את אימו קמה ועורכת את השולחן. באחד הימים רבי ישועה התפלל בבית כנסת עם הציבור שלו ובאופן קבוע הוא עלה חזון, באמצע התפילה "ובא לציון גואל" פתאום הוא הוריד את התפילין במהירות ואנשים לא הבינו מה קרה ורץ לכיוון השוק, כולם ידעו שרבי ישועה איש פלא. הלך איהו ערבי אחד, ניגש הרב ישועה בסיס לערבי ואמר לו, "אני הוציא לך שני שקים של פחמים ואני רוצה שתביא אותם לביתי". רבי ישועה שילם לערבי במקום 20 שקלים 50 שקלים על מנת שיקח את שני הפחמים לביתו. כל הדרך הערבי שיבח את היהודי ואת הרבנים שלהם, "אין כמו היהודים, לא אכפת להם אם זה ערבי או מי שזה יהיה תמיד יש להם עין יפה", ובמחלך כל הדרך שיבח הערבי את רבי ישועה בסיס. הרב חזר לבית כנסת, כולם לא הבינו מדוע הרב הלך באמצע התפילה. נגמרה התפילה והרב אמר להם, "בואו אני אגיד לכם משהו, שהתפללתי שמונה עשרה ראיתי קטרוג גדול בשמיים על עם ישראל ולא ידעתי מה לעשות, מיד בסיעתא דשמיא עלה רעיון במחוי לגרום לגוי לשבח את היהודים ואז יסתם הפה של המקטרגים, לקחתי את הגוי וכל הדרך הוא שיבח ושיבח ובאמת ככה היה ונסתם הפה של המקטרג". עוד מסופר ששנה אחת החליטו הסוחרים הערבים התוניסאים לעשות קופה על גבם של היהודים. הם ידעו שהיהודים זקוקים דווקא לארבעה מינים בכדי לקיים את מצות דתם, ולכן אם אין את כל המינים בשלמות – יפוזרו היהודים מהזמן ככל הנצרך לרכוש את החסר.

היהודים לא השלימו עם העובדה שלא יהיו בידם הדסים מהודרים לפחות לסט אחד. ולכן פנו לאחד מקדושי ורבני תוניס של אותם הימים: הגאון הקדוש רבי ישועה בסיס רבי ישועה הורה ליהודים: שלחו נא שניים מחשובי הקהל לשוק, ילכו הם אל הנכבד ביותר שבסוחרים הערבים, ויבקשו בשמי ליטול שתי אנדות גדולות ורעננות של הדסים משולשים ולהביא אותן לביתו, כי ברצוני לברור מהן הדסים למצווה. הגיע הערבי לבית רבי ישועה והרב מבקש ממנו בדרך ארץ לעלות יחד עמו אל גג הבית, "שם לאור השמש", הסביר הרב בהיגיון, "ניתן יהיה לבדוק את טיבם של בדי ההדס". הערבי עלה אחריו הרב ברצון רב כשהוא חוכך את ידיו. הוא יעשה היום רוח הגון. אך נגעו רגליו של הערבי על שפת הגג, והערבי החל להתרומם באוויר כשאגודות ההדס על גבו, הוא צבר גובה והפך את לונקודה קטנה המרחפת בשמי תוניס, כשרק אלומות ההדס מבליטות את מיקומו בריקע... ערביי העיר נרעשו. הן כבחו של הרב היהודי יהיה להעלים את חתרם ולא להשיבו לצמיחת. הללו מיהרו לבית המושל - מלינים על הרב היהודי שמשתמש בכשפים מוזרים. רבי ישועה נקרא לבית המושל הסביר בכבוד רב את עמדתו שהערבי נענש בשל העובדה שהתנכל ליהודים ומנע מהם לקיים את מצות דתם. המושל שהתנתן: "יורידהו הרב משמי מרום ואני מבטיח לרב שהמחזירים ייתורו על כנם". וכן היה. ושם שמיים התקדש בפי כל.

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

מי השילוח – הרה"ק רבי מרדכי יוסף בן יעקב לינר מאיזבצה זצוק"ל זי"ע

"וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדָבָר נָא עֲבֹדְךָ דָּבָר בְּאֲזִנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַר אַפְּךָ בְּעִבְדְּךָ פִּי כְמוֹהַ פְּרָעָה" (מ"ד, י"ח)

סובר שעומד לפני מלך גוי ומתווכח עמו וכאשר שלח להם הש"י הישועה אז ראו שגם למפרע לא היו בסכנות כי באמת היו מתווכחים עם אחיהם וכן לעתיד כאשר יושיענו הש"י ויפדנו אז יראה לנו ה' כי לא היינו בגלות מעולם ולא מושג עלינו שום אומה רק ה' לבדו וזה פ"י הפסוק ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו היינו בעוד מעט יתבטל רשע והתבוננת היינו בבית הלב באם תרצה להבין על מקומו ואיננו היינו תראה כי לא הי' בו שום כח ממשלה עליו

הנה זה הכח נתן הש"י בשבט יהודה שאינו מייאש עצמו לעולם אף כי יראה שיעבור עליו מה והנה בפרשה הקודמת אמר הננו עבדים לאדוני והי' נראה שהתחיל לייאש את עצמו והי' נחשב בעיניו כשגיאה מה שהתחייב את עצמו לאביו בשתי עולמות על בנימין וזאת הפרשה התחזק עצמו מאד לפני הש"י שאף שעשיתי מ"מ כהוגן מ"מ ש יבולת ביד הש"י להושיע לי וזה ויגש אליו יהודה אליו היינו במעמקי לבו של יוסף עד שהי' מוכרח להתוודע להם כי כל הפסוקים הללו הם טענה נגד הש"י ויהודה הי'

סגולה לפרנסה – החזקת לומדי תורה בברכת הצדיק

"וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרָעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פְרָעָה" (מ"ז, י')

רש"י – ויברך יעקב. בדרך כל הנפטרים מפני שרים מברכים אותם ונוטלים רשות ומה ברכה ברכו שיעלה נילוס לרגליו לפי שאין מצרים שותה מי גשמים אלא נילוס עולה ומשקה ומברכתו של יעקב ואילך היה פרעה בא אל נילוס והוא עולה לקראתו ומשקה את הארץ (תנחומא)

לענות לפרעה אמנם אמרתי שיהיה שיעבוד אך לא אמרתי באיזו צורה יכולת להושיב אותם ללמוד תורה ובכך לשבר את גופם וזה יהיה שעבודם כמו שכתוב, תורה למתת כוחו של אדם (סנהדרין כ"ו, ע"ב) אך אתה בחרת להעביד אותם ממש ולא למדת על כוחו של לימוד התורה ממה שלימד אותך יוסף ועוד גרמת להם ביטול תורה למה לא התייעצת עם צדיק הדור כמו שעשית בענין החלומות הרי יוסף כבר אמר לך "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתדו על ארץ מצרים" (מ"א, ל"ג) על זה אתה נענש וכן מופיע בשם הסטיפילר זי"ע כי פעמים נגזר על האדם שלא יישן בלילה אך יש לו בחירה כיצד לא יישן האם זה יהיה כיוון שיצטרך לחכות בחדר מיון עקב בעיה רפואית ל"ע או שבמקום זה בלילה יעמול ויעסוק בתורה בבית המדרש וע"י כך לא יישן והבחירה היא בידי האדם כיצד לתקיים הגזרה דבר זה מלמד אותנו התנא באבות "רבי נחוניא בן הקנה אומר, פל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ" (אבות ג, ה') ורמו לדברים בשם התנא נחוניא מלשון ניחן היינו מי שניחן בשכל מעדיף להיות בחינת בן הקנה דהיינו זקן זה קנה חכמה ע"י שקבל עליו עול תורה מאשר להיות תחת עול דרך ארץ היינו תחת עמל וטורח הפרנסה כמו שמפרש הרב מברטנורא זי"ע

יכול פרעה לטעון לפני הקב"ה מדוע הענשת אותי על ששעבדתי את בני" בפרך הרי כתוב בתורה במפורש בברית בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה אזי קיימתי את גזרתך ואפילו הדרתי בה אך לא אני זה שבחרתי שהשעבוד יהיה אצלי אתה בחרת א"כ מדוע קיבלתי כאלה מכות עונה לו הקב"ה אם אתה כל כך מוחרד במה שכתוב בתורה כשבא אליך יוסף ואמר לך שיהיו שבע שנות שבע ושבע שנות רעב כמה שנות רעב היו לך בסוף רק שנתים א"כ מדוע אז לא באת להתלונן שיש להשלים עוד חמש שנות רעב כמו שיוסף הבטיח. אך אם נשים לב ויוסף נתן עצה לפרעה תדע שאמנם שנות השבע יהיו שבע אך שנות רעב יהיו שבע או שנתיים וכך אומר יוסף לפרעה "קמו שבע שני רעב אחריתו ונשפח כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ" שבע שני היינו שבע או שנתיים הכול תלוי במעשים שלך כי אם תהיה במצרים תורה ותחנן בלומדי התורה אזי השבע יהפוך לשנתיים חמש שנים יורדות כנגד חמשה חומשי תורה אך אם לא תעשה כן יהיו שבע שנות רעב פרעה הבין את העצה ולכן נתן לבני" את ארץ גשן לפתוח שם בתי מדרש כמובא ודאג לכל מחסורם של בני" ולכן ברך אותו יעקב שבזכות זה הוא מברך אותו שהנילוס יעלה וישקה את ארץ מצרים ובוה ייגמרו שנות הרעב דבר זה נרמז בברכת יעקב שכן ברך אותו שהמים המושולים לתורה יעלו אזי זה ישפיע שפע ברכה על כל ארץ מצרים ויתמו שנות הרעב לאור הנ"ל יכול הקב"ה